

Joanelli András János főkamagróf bányapénze és helye a szomolnoki, selmecbányai és úrvölgyi bányapénzeink között

SZEMÁN ATTILA

Egy 2016-ban megjelent osztrák katalógusban¹ a magyarországi bányapénzek újabb darabját sikerült azonosítanom.² A katalogizált gyűjtemény egykori tulajdonosa, *Karl Ritter von Ernst* (1823-1911) nem ismeretlen a magyar szakemberek előtt, hiszen az *Osztrák-Magyar Monarchia* egyik legjelentősebb numizmatikai szaktekintélye volt (1. kép). Ez részben hivatásából is adódott, mert legtovább *Bécsben*, a *Cs. k. Főpénzverdénél* volt főhivatalnok. Gyűjtőként is jelentős munkát végzett, különböző gyűjteményeiből azonban csak a bányászati vereteké maradt ránk. Ez a gyűjtemény a *Technisches Museum Wien*-be, azaz a *Bécsi Műszaki Múzeumba* került, s jelenleg is ott található. Ez a téma azonban nemcsak szakmai gyűjtőként, hanem tudományosan is foglalkoztatta, hiszen ő is bányász volt. Legalábbis bányásként végzett a *Selmecbányai Bányászati Akadémián*,³ s a megbecsült bányafőtanácsosi rangig jutott. Ebben nincs semmi ellentmondás, mert a pénzverdékben is bányász-kohász végzettségűek tevékenykedtek. Bányászati vonatkozású numizmatikai munkája kifejezetten jelentős, és úttörő jellegűnek nevezhető. Ő az, aki egyszerű leírások helyett már tudományosan osztályozta is a különféle vereteket, és igyekezett még a sokszor nehezen besorolható bányapénzeket is helyhez kötni és datálni.⁴ Persze, mint a bányászati veretek rendszerezésében

¹ PROKISCH, Bernhard: *Die Sammlung von Bergbaugeprägten des Karl Ritter von Ernst Münzen, Marken, Medaillen, Rechenpfennige und Jetons aus dem 15. bis 20. Jahrhundert*. Österreichisches Forschungsinstitut für Technikgeschichte, Wien, 2016. Lásd könyvismertetésemet: *Numizmatikai Közlöny* 114-115. (2015-2016), 217-219.

² SZEMÁN Attila: Szomolnoki, selmecbányai és úrvölgyi bányapénzeink újabb darabja. = *Az Érem*, LXXX. évfolyam, 2024. évi szám, 15-21., megj. 2025. okt.

³ FALLER Gusztáv (szerk.): *A selmeczi M. K. Bányász- és Erdész-Akademia évszázados fennállásának emlékkönyve 1770–1780*. Selmecz, 1871. 189.

⁴ ERNST, Carl: *Von Bergwerksmünzen*. Wien, 1885. Az „*Österreichische Zeitschrift für Berg- und Hüttenwesen*” különnyomata.

úttörő kutató, ő is meglehetősen sok hibát elkövetett, különösképpen az általa kevésbé ismert magyarországi bányászattörténet tekintetében.⁵ Meg kell említenünk, hogy *Ernst* terjedelmes munkájában sehol sem írt a most bemutatandó bányapénzről.

Az *Ernst-féle gyűjtemény* corpusában találtam meg egy, általam írásos forrásból már ismert, de a katalógusban közelebbről meg nem határozott módon *Magyarországhoz* sorolt bányapénzt.⁶ A katalógus szerzőjének megjegyzése: „*Ernst éppenséggel Selmezbányához sorolta*”. Leírása a következő:

E: Négyelt pajzs, 1. és 4. mezejében egyfejű koronás sas, 2. és 3. mezejében vitorlášhajó látható. Sisakdísz felismerhetetlen. (2/a. kép, 3/a. kép). H: Keresztezett bányászék és kalapács. Az ék feje baloldalt, a kalapács kissé ívelt feje jobboldalt látható. A kalapács nyelének végénél két értelmezhetetlen, függőleges vonal. Fent, a szerszámfejek közt és baloldalt, a szárak közt, a peremhez közel egy-egy nagyobb pont. A nyélkereszteződés alatt egymás felett két pont. (2/b. kép, 3/b. kép) Réz, atm.: 17 mm. Súly: 1,4 g.

Ez a bányapénz azonos azzal, amit eddig csak egy nagyon érdekes korabeli leírásból ismertem, tárgyi mivoltában azonban eddig nem találtam meg.⁷ *Kiss Gáborral* közösen készített katalógusunkban⁸ a hasonló stílusú szomolnoki bányapénzek a 2.01.04, 2.01.06, 2.01.07, 2.01.08 számokon találhatóak. Ezen darabok a monogramok és egyéb éremképi jellegzetességek – mint a durva bányászjelvény, ugyancsak durva gyöngykörral és a szerszámok nyele közti S betűvel – alapján lettek *Szomolnokhoz* besorolva, de kiindulópontként szerepet játszott egy levéltári adat is.⁹ Lássuk tehát a korabeli szöveget, melyet *Péché Antal*, illetve *Kosáry Domokos* tett közzé magyarul.¹⁰

„1669. május 22-én írja a főkamagróf (báró Joanelli – tölem, Sz. A.) a beszercebányai főtisztéknek, hogy őt valaki bevádolta hamis pénzverés miatt; igaz ugyan, hogy ő Szomolnokon, Úrvölgyön és Selmecczen is, mert a kellő apró pénz nem volt kapható, saját címerével s jegyével az egyik oldalon, ékkel

⁵ Lásd részletesebben erre vonatkozóan doktori disszertációm VI. Historiográfia fejezetét: Szemán Attila: *Bányapénzek Magyarországon és történeti hátterük a 16. század közepétől a 18. század végéig*. Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Budapest, 2013.

⁶ PROKISCH, 2016. 382. sz., 179.

⁷ SZEMÁN Attila: Szomolnoki bányapénzeink egy csoportja. = *Numizmatikai Közlöny*, 94-95. (1995-1996), 63-73., t. 1.

⁸ SZEMÁN Attila – KISS Gábor: *Bergwerksmünzen Ungarn und Siebenbürgen (1548 – 1947)*. Szerzői magánkiadás, 2008.

⁹ SÚBA HKG 1669. május 22. és május 25.

¹⁰ PÉCH Antal: *Alsó-Magyarország bányamívelésének története* III/2. Budapest, 1984. 793.

és kalapáccsal a másik oldalon ellátott vörös pénzt veretett, de ezek sehol máshol forgalomba nem jöttek, és csak a munkások segítségére szolgáltak. Felszólítja a tiszteket, hogy a pénzjegyek iránt jelentést tegyenek.

1669. május 25-én bizonyítják a főtisztek, hogy nagyon régi időktől fogva szokás Úrvölgyön réz és ólom pénzjegyeket kiadni a munkásoknak, hogy egyik bértől a másikig húst és italokat vehessenek az ezek elárúsítására rendelt tisztektől, a pénzjegyeken hol egyik, hol másik tisztnek a neve vagy jegye van kiverve, most pedig a főkamara gróf címere; e jegyek másutt sehol el nem fogadtatnak, csak az illető élelmiszerek árusítóinál. Hasonló jegyek veretettek és adattak ki Szomolnokon is, melyek miatt Eperjesen a megyei gyűlésen valaki panaszt emelt minden ok nélkül, mert e jegyek csak a bányászok könnyebbségére szolgálnak, arra, hogy ne kelljen a rossz lengyel pénzt forgalomba hozni.”

A hamispénzverés komoly vád volt abban az időben, még akkor is, ha a főkamara grófot vádolták meg vele. A bányapénz azonban a bimetalizmus korában nem minősült valódi pénznek, mivel nem pagamentumból készült, és forgalma erősen korlátozott volt. A bányaművelés viszont igen költséges, de hosszútávon nagyon is megtérülő munka volt, s az állam sem nélkülözhetette. Ezért engedélyezték a bányapénz használatát, s ebben az időben már a bányászati szokásjog (*Maximilianische Bergordnung*¹¹) is elismerte. Így tehát a veret bányapénz-mivoltát kellett a bányatiszteknek bizonyítani, amit azok meg is tettek.

Megtudjuk tehát ebből a forrásból, hogy a fenti címeres bányapénzt Úrvölgyön és Szomolnokon egyaránt használhatták. Minthogy azonban a panasz, melyre ebben az iratban választ adnak, az eperjesi megyei gyűlésen hangzott el, mégis valószínűsíti, hogy közvetlenül egy Szomolnokon használt bányapénzről volt szó. Külön érdekesség, hogy a panaszt nem a Szomolnokot is magába foglaló *Szepes vármegyében*, hanem *Sáros vármegye* székhelyén, *Eperjesen* tették. Ennek persze több oka is lehet. Mivel az irat nem utal arra, hogy az úrvölgyi, selmecebányai és szomolnoki bányapénz között különbség lenne, ezért a leírásnak megfelelő darab példányait párhuzamosan akár mindkét bányahelyen is használhatták. *Ernst* tehát, mikor belső gyűjteményi elrendezésében Selmecebányához sorolta, nem is feltétlenül tévedett.

¹¹ Maximilianische Bergordnung = *Neue Berg-Ordnung des Königreichs Ungarn...* (Miksa-féle bányarend a magyar bányavárosoknak) Wien, 1703. 29. cikk1., 2. §. stb.

Ami a korát illeti, nyilvánvalóan csak 1669 előtti lehet. Kérdés, hogy mennyivel, hiszen *Joanelli* 1650-től¹², mások szerint 1653-tól¹³ bérelte az úrvölgyi bányákat, azaz már akkor is használhatott bányapénzt. Az bizonyos, hogy stílusban az általam eddig is *Szomolnokhoz* sorolt, és a 17. század második felére datált csoporthoz tartozik. A durva és ritka gyöngyör és a szintén durva ék-kalapács bányászjelvény is erre utal. Egyáltalán, az egész bányapénz nagyon kezdetleges, durva vésésű, még a négyelt címerpajzs is. Viszont eltérő a címer használata, és az, hogy a bányászék feje balra, a kalapácsé pedig jobbra található. Ez az *Alsó-Magyarországra* jellemző forma, az utóbbi vonás pedig inkább *Selmecbányára* és *Úrvölgyre*, valamint a három bányahely közötti párhuzamos használatra mutat. Hiányzik még róla a későbbi bányapénzek esetében kifejezetten *Szomolnokra* utaló S betű is.¹⁴ Ennek megfelelően mindenképpen a csoport legkorábbi darabjának kell tartanunk.

Elgondolkodtató, hogy ezen bányapénzek minőségük alapján bizonyosan nem verdében készültek, noha *Joanellinek* főkamagrófként a körmöcbányai verde a rendelkezésére állt. Sőt, 1660-tól ismerünk verdében készült selmecbányai bányapénzeket is. Ezeket a bányapénzeket pedig, úgy tűnik, 1686-ig, amikor külön *Úrvölgy* számára is vertek bányapénzt, általánosan használták az alsó-magyarországi kamarai kezelésű bányászathoz. Nagyon valószínű, hogy a címeres bányapénzeket még a főkamagrófság elnyerése előtt verette *Joanelli*, és magánbányászata, azaz általa bérelt, illetve birtokolt bányák számára készültek. Mai felfogásunk szerint összeférhetetlen lenne a főkamagrófi tisztség magánbányák műveltetésével, de a korabeli viszonyok esetleg ezt is megengedhették. Azt tudjuk, hogy a felső-magyarországi, és ekkor még nem kamarai kezelésű *Szomolnokon* *Joanelli Sylveszter* nevű unokaöccsével közösen főkamagrófsága alatt is bérelt bányákat. Lehetséges, hogy hivatali időszakában *Selmecbányán* és *Úrvölgyön* már nem így volt, s a tiltakozás idejében csak *Szomolnokon* használták ezeket a bányapénzeket. A panasz és a válasz jelen idejű fogalmazásából azonban nem ez tűnik ki. Érdekes kérdés,

¹² ČELKOVÁ, Mária – ČELKO, Mikuláš – GRAUS, Igor: *Portréty komorských grófov a osobnosti baníctva a hutníctva na území Slovenska v 17.–19. storočí. – Porträts der Kammergrafen und Persönlichkeiten der Berg- und Hüttenwesens auf dem Gebiet der Slowakei im 17. bis 19. Jahrhundert.* Košice, 2007. 49-51.

¹³ MEDNYÁNSZKY Dénes: A telvanai báró Giovanelli család felsőmagyarországi ága. = *Turul*, I. 1883. 3. 145.

¹⁴ SZEMÁN Attila: Szomolnoki bányapénzeink egy csoportja. = *Numizmatikai Közlöny* 94 – 95. (1995 – 1996), 63-73., t. 1. SZEMÁN Attila: Szomolnoki bányapénzeink. = *Bányászattörténeti Közlemények* II. Rudabánya, 2006. 15-45.

hogy a kincstári bányászatra, vagy csupán a főkamagróf magánbányászatára, bérletére vonatkozik Selmecebánya és Úrvölgy vonatkozásában is?

A főkamagróf címere a rangja miatt, mint azt a bányatisztek nyilatkozata bizonyítja, a kincstári bányászatban is szerepelhetett. A bányatisztek (sokszor kifejezetten alacsony rangúak is) címerének bányapénzen való szerepeltetése valójában csak a kibocsátásért és tisztességes használatért való felelősségvállalást jelentette meg. Erre korábbi példa – kincstári vonatkozásban – *Riedmüller Kristóf* 1601-es bányapénze.¹⁵

Szólnunk kell a bányapénz előlapján levő címerről, és ennek kapcsán Joanelli főkamagrófról és családjáról is. A *Giovanelli* család olasz eredetű, a 15. sz. első évtizedétől írásosan adatolható *Gandino* helységben, *Bergamo* vidékén, ahonnan *Tirol* olasz nyelvű részébe, azaz *Dél-Tirolba* átszármazott, és azóta is *Bozen (Bolzano)* táján bírja ősi székhelyeit. A magyar ágat *Andrea Giovanni*, azaz *András János*,¹⁶ (1618 – 1673) alapítja, aki rézeladással foglalkozott. Őt minden bányászattörténeti munka *von Telvana* előnévvel ismeri, ami az egyik dél-tiroli családi kastély neve. Velencei származása¹⁷ nem valós, polgárságát csak később szerezte.

Van pár ellentmondás a rangja körül is. Birodalmi báróságot 1659-ben szerzett a család. *Mednyánszky*¹⁸, és alighanem az ő értekezése alapján a *Siebmacher*¹⁹ szerint 1660-ban magyar grófi rangot kapott. Mégis 1662-ben honfíúsították, amit a magyar grófi rangadományozás előtt kellett volna megtenni, hiszen annak előfeltétele a honfíúsítás. Aztán *Pécs Antal* munkáiban, és a későbbi szlovák szakirodalom is következetesen bárónak nevezi, ami – lévén alacsonyabb rang a grófinál – aligha fordulhatott volna elő, ha ő gróf. Tehát ez a cím sem valós, illetve nem az ő személyére vonatkozik. 1663-ban, alighanem rézkereskedői és bérlői érdemeiért, kinevezték selmecebányai (alsómagyarországi hatáskör!) főkamagróffá, s hivatalában haláláig meg is maradt. Hivatali ideje alatt a török többször támadta a bányakamara területét, ezért fegyveresen is védte azt. 1664-ben *Lévánál* a törökök ellen harcolva vitézül

¹⁵ SZEMÁN Attila: Két ritka úrvölgyi bányapénzünk. = *Az Érem* 61. (2005), 1. sz. 15-21., illetve Úrvölgyi bányapénzeink = *Bányászattörténeti Közlemények*, Ruda-bánya, 6. (2011), 1. sz., 15-45.

¹⁶ Minthogy 1662-ben honfíúsították, keresztnévének magyar írásmódja sem helytelen, s a későbbiekben így használjuk.

¹⁷ ČELKOVÁ – ČELKO – GRAUS, 2007. 49.

¹⁸ MEDNYÁNSZKY 1883. 147.

¹⁹ *J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch, Ungrischer Adel*. Szerk.: Csergheő Géza. Nürnberg, 1893, 198. old. Giovanelli v. Gerstburg. (Taf. 158).

kitüntette magát, 1673. augusztus 11-én pedig a csatatéren esett el.²⁰ Mivel selmecebányai főkamagróf (Oberstkammergraf) volt Selmecebányán, a kamaraházban (Kammerhof) ma is található két portréja. Mindkét arcképet a 17. század közepére datálják. Az egyikén rövid hajú, szakállas, bajuszos férfi látható állógalléros, nagy ezüstgombokkal záródó magyar dolmányban. Körirata: GENEROSISSIMUS L. BARO DE IOANNELLI, S. Caes. Rg. Maj. IN REGNO UNGARIAE CURIALIS COMES.²¹ A másik portré hosszú hajjal, kis olaszos bajússzal, vértben ábrázolja, jobb felső sarkában látható megfestett címere is, melyen ötágú, régi típusú bárói korona látható (3. kép).²² A szlovák szakirodalomban olvasható, hogy a festmény nagyon rossz állapotban volt, s erős restaurálásra szorult. Ez teljesen reális, mert a *Központi Bányászati Múzeum* gyűjteményében levő, 1960-as években készült fénykép is erről tanúskodik. A szóban forgó kép – harcias, olaszosan büszkélkedő beállítása alapján – bizonyára röviddel a sikeres lévai ostrom után készülhetett. A jobb felső sarkában ábrázolták a főkamagróf címerét is. Bár eléggé elmosódott (5. kép) – s ez a jelenlegi állapot is csak a restaurálásnak köszönhető – az jól látható, hogy ez a címer nem egyezik meg a *Siebmacherben* megjelent bárói címerrel! Ott már egy tovább bővített címerpajzsot láthatunk, melyben a négyelt pajzs 1-4. mezéjében levő ősi címer, a vitorlás hajó látható a két utassal, míg a 2-3. mezőkben búzakalászt találunk, s az arany mezőben levő fekete koronás sas a szív-pajzsba került (4. kép). A arcképen megfestett címer azonban egy négyelt pajzsot mutat, melynek 1-4. mezéjében a fekete koronás sást találjuk arany mezőben, míg a 2-3. kék mezőben a vitorlášhajót, az utasokkal. A jobb láthatóság érdekében átrajzolt változatát közöljük (6. kép). A pajzs négyelésének vonalai nagyon erősen, keresztszerűen kerültek ábrázolásra, s a pajzson ötágú, régi bárói koronát találunk. Ez utóbbi a 17. században teljesen kézenfekvő, hisz a hétágú, új bárói koronát csak a 18. századtól kezdik alkalmazni. Ez a címerábrázolás leginkább egy 18. századi grófi címerváltozathoz hasonló,²³ melyet *Tyroff* rajzai közt találhatunk meg. Érdekes, hogy az ősi pajzs képe itt is a kevésbé jelentős 2-3-as negyedbe került.

De miért is fontos számunkra, hogy ez a címerváltozat különbözik a *Siebmacherben* előfordulótól? Alapvetően azért, mert a közölt bányapénzen is ezt a címerváltozatot találjuk, igaz, a választóvonalak nem keresztszerűek, és a pajzson nem bárói korona, hanem egy kivehetetlen sisakdísz látható. Amellett a

²⁰ MEDNYÁNSZKY, 1883. 147.

²¹ ČELKOVÁ – ČELKO – GRAUS, 2007, kép 50., leírás 51-53.

²² ČELKOVÁ – ČELKO – GRAUS, 2007, kép 48., leírás 49-51.

²³ TYROFF: *Wappenbuch des österreichischen Monarchie*, 1831–1868. Wappen Giovanelli https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Giovanelli_2019.08.26.

kép címere igazolja a bányapénzt, míg a bányapénz tanúsítja a kép valódiságát és korabeliségét. Egyszersmind pontosítja a Joanelli bárói címer korabeli változatát, s a Siebmacherben található ábrázolás későbbi mivoltát.

Bányapénzünk keltezését pedig pontosítja, hiszen az, hogy a két címer lényegileg megegyezik, azt jelenti, hogy az csak az 1659-es bárói rang adományozása után keletkezhetett. Így az ismertetett bányapénz korát 1659 és 1669 közé datálhatjuk.

Eddig a most bemutatott bányapénzből nem ismerünk több példányt, noha körvonalazott funkciója és több bányavidékhez is kapcsolódó használata alapján viszonylag nagyobb számú veret lehetett belőle. Pillanatnyi unikum-sága – a bányapénzek iránti megnövekedett érdeklődés mellett – mindenképpen erős ritkaságára utal. E tény alapján, valamint az egykor felmerült pénzhamisítási vád miatt valószínűnek tarthatjuk bányapénzünk használatának 1669 utáni megszüntetését és a lehetőségekhez mérten teljes bevonását. Minthogy ezt feltehetően kibocsátójuk végezte, az is lehetséges, hogy a bevont címeres bányapénzek anyagát felhasználva, más éremképpel újraverték azokat. Hiszen a szomolnoki bányászat továbbra is a Joanellik kezén maradt, egészen 1682-ig. Mivel címerüket a történetek után nem volt tanácsos ismét ráverni a bányapénzekre, ezért alighanem szerényebb és kevesebb kifogásra alkalmat adó jelzéseket választottak. A szomolnoki üzlet vezetőjévé *Joanelli András János* főkamagróf unokaöccsét, *Sylvestert* tette meg. 1672-ben a Joanellik kezéből – bizonyára külső nyomásra – egy *Johann Kriechbaum* nevű kereskedő vette volna át a réz értékesítését. Joanelli főkamagróf azonban hamarosan leszerelte ezt a próbálkozást, aminek eredményeként a rézeladást *Joanelly Jeromosra (Hieronymus)* bízta.²⁴ Ő *Trenčan* szerint a főkamagróf idősebb fia volt.²⁵ Ezt folytatta 1673-ban is. A Joanellik köztudottan vérmes katolikusok voltak, így az ismert bányapénzek közül ebben a két évben használhatták a kereszttel kombinált SH monogramos (Sylvester és Hieronymus) előlapú bányapénzeket (7/a. kép), melyek hátlapján a keresztezett bányászéket-kalapácsot láthatjuk, durva gyöngykörben (7/b. kép).²⁶ Ezen még a Selmecbányán megszokott módon, balra az ék és jobbra a kalapács feje szerepel. Később Jeromost már nem említik, Sylvester viszont a Joanelli-bérlet végéig, 1682-ig folytatja tevékenységét. Ehhez az időszakhoz köthetjük az

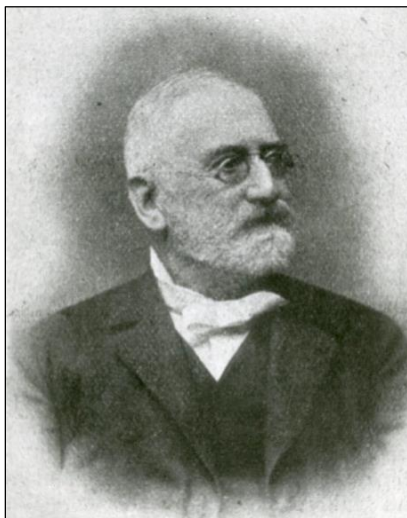
²⁴ VLAHOVIČ, Jozef: *Slovenská med' v 16. a 17. storočí*. Bratislava, 1964. 225. – PÉCH Antal: *Alsó-Magyarország bányamívelésének története*. III/2. Budapest, 1967. 800-801.

²⁵ TREŇČAN, Ľudovít: Smolník a numizmatika. = *Priloha Bulletinu Správy*, 1984. 1-28. – U. ő.: Smolnícke banské znaky. = *Numizmatika*, 1988. 3, 1-11.

²⁶ SZEMÁN A. – KISS G., 2008. 2.01.07, 2.01.08.

előlapon a nagy S betűt²⁷ (8/a. kép), illetve SI monogramot²⁸ (Sylvester, ill. Sylvester Ioanelli) viselő (9/a. kép) típusokat, amelyek hátoldalán már a megfordított éket-kalapácsot és alsó száraik közt a nagy S betűt (Szomolnok) találjuk (8/b, 9/b. kép). Ezt az teszi több mint valószínűvé, hogy az 1682 után kamarai kezelésbe vett szomolnoki bányák számára kiadott első, még nem verdében előállított bányapénz-sorozat első ismert évszamos típusa 1687-ből való. Ennek előlapján már az LI (I. Lipót) uralkodói monogram látható. A sorozat utolsó darabja az 1697-es, amit már a kassai verdében előállított, koronás L betűt viselő bányapénz, „rézdenár” követett. E veretek mindegyikén a fordított elrendezésű – azaz baloldalt a kalapács, jobboldalt az ék feje – ék-kalapács bányászjelvény látható, a nyelvek alsó szögletében az S betűvel! Ebben a konstellációban már egyértelműen az első kamarai évekhez, azaz az 1682 – 1686 közötti intervallumhoz sorolhatjuk a sorozat évszám nélküli típusát.²⁹ A szomolnoki bányászat számára a Joanellik által kialakított S betűs bányászjelvényt tehát az 1674-1699 közötti időszakban mindvégig alkalmazták.

K é p e k

1. kép. *Carl Ritter von Ernst*

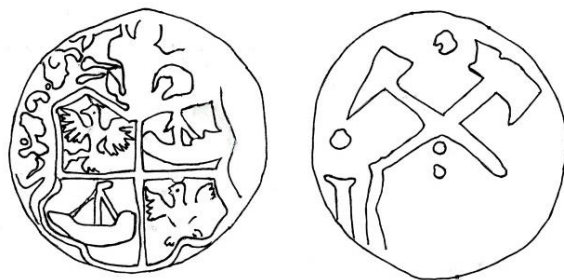
²⁷ SZEMÁN A. – KISS G. 2008. 2.01.06.

²⁸ SZEMÁN A. – KISS G. 2008. 2.01.04.

²⁹ SZEMÁN A. – KISS G. 2008. 2.01.09.

2. a-b. kép. *Joanelli András János bányapénze*

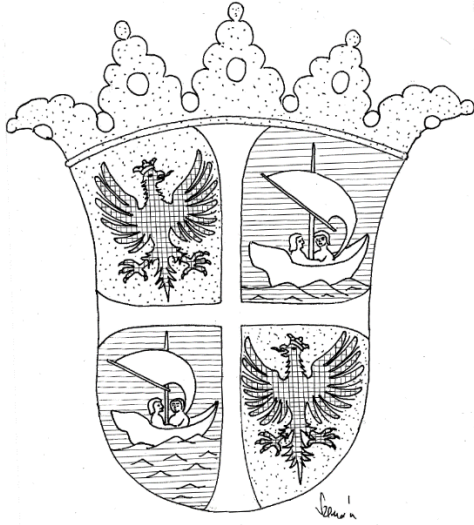
3. a-b. kép. *Joanelli András János bányapénzének rajza. (Szemán Attila)*

4. kép. *A Joanelli-címer rajza (Siebmacher)*

5. kép. Joaneli András János portréja jobbra fent a címerpajzzsal

6. kép. Az előző kép jobb felső sarkában látható címer rajza (Szemán Attila)

7. a-b. kép. Hieronymus Sylvester és Hieronymus András János bányapénze

8. a-b. kép. Sylvester Joanelli bányapénze I.

9. a-b. kép. Sylvester Joanelli bányapénze 2.

*Az utolsó tonna rézérc a szomolnoki bányából, 1989. december 29.
(Hadobás Sándor felvétele, 2008. október 19.)*